

Podprostor

Z teorie je nutné znát pojmy: podprostor, součet podprostorů $P + Q$, průnik podprostorů $P \cap Q$. A je důležité vědět, že $P + Q$ a $P \cap Q$ jsou vektorové prostory, a tudíž má smysl hledat jejich bázi a dimenzi. Také využijeme 1. větu o dimenzi.

1. **[cvičení]** Zjistěte, zda množina $M \subset \mathbb{C}^3$ je podprostor $\mathbb{C}^3$, a pokud je, určete bázi a dimenzi M . (Využijte faktu, že dimenze vlastního podprostoru je menší než dimenze prostoru samého.)

$$(a) M = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} \in \mathbb{C}^3 \mid x_j \in Z \quad \forall j \in \{1, 2, 3\} \right\},$$

$$(b) M = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} \in \mathbb{C}^3 \mid x_1 - 2x_2 + x_3 = 0 \right\},$$

$$(c) M = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} \in \mathbb{C}^3 \mid x_1 - 2x_2 + x_3 = 0 \wedge x_1 - x_3 = 0 \right\},$$

$$(d) M = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} \in \mathbb{C}^3 \mid x_1 - 2x_2 + x_3 = 1 \right\}.$$

2. **[cvičení]** Nechť $P \subset \mathbb{R}^3$, $Q \subset \mathbb{R}^3$. Nalezněte dimenzi a bázi $P + Q$ a $P \cap Q$, je-li

$$P = \left[\begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 3 \end{pmatrix} \right]_{\lambda} \text{ a } Q = \left[\begin{pmatrix} 2 \\ 3 \\ -1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix} \right]_{\lambda}.$$

3. **[cvičení]** Nechť $P \subset \mathbb{R}^4$, $Q \subset \mathbb{R}^4$. Nalezněte dimenzi a bázi $P + Q$ a $P \cap Q$, je-li

$$P = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^4 \mid x_2 + 3x_3 + x_4 = 0 \wedge 2x_1 + x_2 + 3x_3 - x_4 = 0 \right\},$$

$$Q = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^4 \mid -2x_1 + x_2 + 5x_3 + 5x_4 = 0 \wedge 4x_1 + 3x_2 + 5x_3 - 5x_4 = 0 \right\}.$$

4. **[cvičení]** Nechť $P \subset \mathbb{C}^3$, $Q \subset \mathbb{C}^3$. Nalezněte dimenzi a bázi $P + Q$ a $P \cap Q$, je-li

$$P = \left\{ \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} \in \mathbb{C}^3 \mid 2x_1 + 4x_2 - 3x_3 = 0 \right\} \text{ a}$$

$$(a) Q = \left[\begin{pmatrix} 5 \\ -1 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 3 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right]_{\lambda}.$$

$$(b) Q = \left[\begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 5 \\ -1 \\ 2 \end{pmatrix} \right]_{\lambda}.$$

5. Nechť $P \subset \mathbb{R}^3$, $Q \subset \mathbb{R}^3$, $V \subset \mathbb{R}^3$. Nalezněte dimenzi a bázi $P \cap Q \cap V$, je-li $P =$

$$\left[\begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 \\ 0 \\ 3 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 4 \\ -2 \\ 3 \end{pmatrix} \right]_{\lambda}, Q = \left[\begin{pmatrix} 0 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 3 \\ 1 \\ 6 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 9 \\ -5 \\ 5 \end{pmatrix} \right]_{\lambda} \text{ a } V = \left[\begin{pmatrix} 1 \\ -3 \\ -3 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -3 \\ 5 \\ 3 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 4 \end{pmatrix} \right]_{\lambda}.$$

Zapamatujte si

Nechť V je vektorový prostor nad tělesem T a nechť $M \subset V$.

1. $M \subset\subset V$ právě tehdy, když M je vektorovým prostorem nad T (operace definovány stejně jako ve V).
2. Jsou-li $\vec{x}_1, \vec{x}_2, \dots, \vec{x}_n$ vektory z V , pak $[\vec{x}_1, \vec{x}_2, \dots, \vec{x}_n]_\lambda$ je nejmenší podprostor V , který vektory $\vec{x}_1, \vec{x}_2, \dots, \vec{x}_n$ obsahuje.
3. Pokud $P \subset\subset V$ a $Q \subset\subset V$, potom nejmenší podprostor V obsahující P i Q (tedy i jejich sjednocení) je $P + Q$. POZOR! $P \cup Q$ obecně podprostor V netvoří.

Příklad: Nechť $V = \mathbb{R}^2$, $P = [(\frac{1}{0})]_\lambda$ a $Q = [(\frac{1}{1})]_\lambda$, pak $(\frac{1}{0}) + (\frac{0}{1}) = (\frac{1}{1}) \notin P \cup Q$, a tedy $P \cup Q$ není podprostorem V .

Pro zajímavost

1. Ukažte, že matice s prvky z T rozměru $m \times n$, které mají na předepsaných místech nuly, tvoří podprostor $T^{m,n}$.
2. Rozmyslete si, že vektorový prostor T nad T má jen dva podprostory: $\{0\}$ a sám sebe T .
3. Nechť V je podmnožina $\mathbb{R}^{2,2}$ tvořená

(a) tzv. symetrickými maticemi, tj.

$$V = \left\{ \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{pmatrix} \mid a_{11}, a_{22} \in \mathbb{R}, a_{12} = a_{21} \right\},$$

(b) tzv. diagonálními maticemi, tj.

$$V = \left\{ \begin{pmatrix} a_{11} & 0 \\ 0 & a_{22} \end{pmatrix} \mid a_{11}, a_{22} \in \mathbb{R} \right\}.$$

Zjistěte, zda $V \subset\subset \mathbb{R}^{2,2}$.

Výsledky: Podprostor

1. (a) M není uzavřená vůči násobení číslem z C ,
(b) M je podprostor dimenze 2,
(c) M je podprostor dimenze 1,
(d) M není uzavřená vůči operacím.

2. $\dim P + Q = 3, \dim P \cap Q = 1$, báze $P + Q$ je např. $\left(\begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 \\ 3 \\ -1 \end{pmatrix} \right)$, báze

$$P \cap Q \text{ je např. } \left(\begin{pmatrix} 3 \\ 5 \\ 1 \end{pmatrix} \right).$$

3. $\dim P + Q = 3, \dim P \cap Q = 1$, báze $P + Q$ je např. $\left(\begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ -3 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right)$, báze

$$P \cap Q \text{ je např. } \left(\begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ -1 \\ 1 \end{pmatrix} \right).$$

4. (a) $\dim P + Q = 3, \dim P \cap Q = 1$, báze $P + Q$ je např. $\mathcal{E}_3$, báze $P \cap Q$ je např. $\left(\begin{pmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} \right)$.
- (b) $\dim P + Q = \dim P \cap Q = \dim P = \dim Q = 2$, tj. $P + Q = P \cap Q = P = Q$, báze je u všech těchto prostorů např. $\left(\begin{pmatrix} 3 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -2 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} \right)$.
5. Platí $P \cap Q \cap V = P$, proto $\dim P \cap Q \cap V = 2$ a báze je např. $\left(\begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 \\ 0 \\ 3 \end{pmatrix} \right)$.

Pro zajímavost

1. Snadno uvážíme, že při sčítání a násobení číslem se nuly zachovávají.
- 2.
3. Obě vlastnosti se při sčítání a násobení číslem zachovávají.